

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Săptăm. de Duminică
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Săptăm. de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2-3.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Zeppelin, Blériot și naționalitatea.

Contele Zeppelin a sosit cu dirijabilul său la Berlin și Blériot a trecut canalul Mânei în sbor. Zeppelin și Blériot au învins un nou mediu care până acuma părea împărăția nețărnută a păsărilor. Milioane de guri și mii de condeie cântă azi imnul de proslăvire al acestor nume și va cânta mâine poate preamărirea altora.

Ca și după succesul lui Blériot, a doua zi după soarea contelui Zeppelin sute de scriitori și scriitoareși vor veni să expuie, să tâlmăcească cu iscusință și cu dar de proroci, însemnătatea acestei isbânzi a civilizațiunii, cucerirea desăvârșită a văzduhului. Să ascultăm puțin graiul acestor proroci și tâlcuitori ai viitorului.

Mândru și îndrăzneț se avântă duhul omenesc, învingând pe rând toate piedicile materiei greoaie și îndărătnice, sfărâmand obezile întunerecului și înapoierii. Istoria e mersul necontenit al omenimii spre progres, spre civilizație. Când privim înapoi și vedem câte progrese s'au realizat, câtă înapoiere, cât întunec și câte prejudecăți înguste s'au înlăturat, câtă barbarie și nedreptate au fost desființate, înțelegem că și izbânda cea mai nouă, aeroplanul și dirijabilul, nu e decât un nou instrument de liberare a omenimii din lanțurile ce-o mai leagă de glia prostiei și a înapoierii, un nou popas pe vecinicul drum al progresului.

Orice progres al tehnicii nu întârzie a-și manifesta înrâurința și asupra vieții omenesti. Alcătuirile sociale sunt adânc alterate de ele. Să ne amintim câte prefaceri s'au provocat în structura socială a omenimii prin mașini. Nașterea proletarietului și a capitalismului, luptele sociale de azi, toate se datoresc în partea cea mai mare acestui progres al tehnicii care înlătură munca omenescă tot mai mult. La rândul său, proletariatul își exercită toată înrâurința-i de dizolvare a lumii vechi, a concepțiilor mentalității și moravurilor ei. Iată deci un rezultat al progresului tehnic.

Cari vor fi însă progresele directe, dar mai ales indirecte provocate de aviațiune? Liber și nepăsător va trece aviatorul peste capetele funcționarilor de vamă. După cum revizia bagajului intelectual și azi e cu neputință, astfel și bagajul material va scăpa de inspecția incomodă a vameșilor. Heine descrie în genialul său poem satiric »Deutschland« cum la trecerea sa (fictivă) din Franța în Germania, funcționarii dela vamă îi vinzolează bagajul căutând după cârți și scrieri oprite. Cu cât sarcasm le zice el:

*Ihr Toren, die ihr im Koffer sucht
 Hier werdet ihr nichts entdecken!
 Die Konterbande, die mit mir reist,
 Die hab' ich im Kopfe stecken.*

Azi satira genialului poet evreu a ajuns deplasată. Nimeni nu i-ar mai cotrobăi prin buclucuri după scrieri oprite și în monoplanul lui Blériot sau în dirijabilul lui Zeppelin, nu ideile lui liberale numai, dar și că-

meșile, batistele și ciorapii săi ar putea trece cu dispreț peste capetele »douanier«-ilor.

Granițele, aceste linii factice, vor rămâne cel mult o amintire a trecutului de înapoiere și barbarie care despărțea popoarele spre a le îndușmăni, în loc de ale uni și înfrăți între ele. Circulația bunurilor nu mai poate fi oprită și convențiile comerciale vor intra în hambarul cu vechituri ruginite.

Și odată cu bunurile materiale, mai mult chiar decât ele, vor circula slobode bunurile morale ale omenimii. Nici o piedică nu va mai putea opri ca om cu om, popor cu popor să se întâlnească și să se cunoască. O circulație uriașă și neîntreruptă va strânge legături intensive între ei. Știință și arte, legi și obiceiuri, moravuri și mentalități vor circula și ele dela popor la popor.

În această desăvârșită libertate de concurență morală, culturile se vor ciocni și cultura superioară va triumfa peste cea inferioară înlăturând-o. Contactul acesta uriaș și intim dintre popoare va sfârși prin a șterge deosebirea dintre un popor și celalalt, dintre nord și sud, dintre răsărit și apus. Un mare rezultat de nivelare și asimilare reciprocă a oamenilor va fi sfârșitul. O singură lege și limbă, o singură întocmire socială va stăpâni pe toți. O turmă și un păstor, o limbă și o țară. Ideia umanității, mai generală, mai cuprinzătoare, va învinge ideia strămtă a patriei, a naționalității și a provinciei. Nici o barieră nu va mai despărți pe oameni. Duhul omenesc absolut liber și descătusat se va întâlni, se va uni în frenezia aceleiaș îmbrățișeri, în

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Cultul eroilor neamului.

De Horea Petra-Petrescu.

Mă aflam anul trecut în Weimar de câteva zile, când am citit în »Neamul românesc« al d-lui Prof. Iorga următoarea notiță:

»Un colaborator al »Universului« a fost la Mircești și descrie mormântul lui Alexandri. A găsit o »sandramă de scânduri« mâncată de mușchiu și o sicriu acoperit de praful, cu o candlelă săracă la un capăt. (III, Nr. 80, 1908).

Trecusem pe lângă mausoleul lui Schiller și Goethe, vizitasem muzeul de relicvii, observasem poporul de vizitatori, cari pelerinau la mormintele lor — și cetind rândurile acestea m'a cuprins o descurajare, care te roade nemilos la inimă.

Mormântul lui Alexandri o »sandramă de scânduri!« Dacă n'aș fi citit-o negru pe alb, nici nu mi-ar fi venit a crede.

Dar cu cât căutam să-mi amintesc cum sunt îngropați cei mari ai noștri, cu atât mai mult dispărea neîncrederea cu care cetisem rândurile de mai sus. Imi aminteam de scâfiria lui Mihai Viteazul, care a putut fi luată în bătaie de jo: de un Herostrat modern, imi aduceam aminte de mormântul lui Eminescu, din cimitirul Belu (București), un mormânt, care nu arată aproape prin nimic că sălășluiește pe cel mai mare poet al nostru, imi aduceam înaintea ochilor, mai cu seamă, mormântul lui Gheorghe Lazăr din Avrig, lespedeza crepată, de asupra osemintelor lui scumpe și grilajul mâncat de vreme.

Și rezultatul acestor constatări dureroase a fost siguranța că, la noi se poate petrece așa ceva, fără ca opinia noastră publică să protesteze și să îndrepte greșala.

Datoria aceasta de onoare nu o cunoaștem noi aproape de loc. Suntem conștii de ceea ce facem? Să scrutăm puținel motivele, cari ne-ar îndemna să fim alfel.

Morții? »Ce avem noi cu morții?« Zice Stan și Bran. »Fiecare să-și vază de treaba lui. A murit. Ei și? O să mai aruncăm paralele noastre agonisite din greu ca să le facem monumente? N'avem noi alte plăți de făcut? Nu vezi d-ta, că n'avem cu ce plăti școlile populare, că n'avem o asociație culturală așa cum ar trebui să avem, ca neam, nu vezi că bicții noștri studentași flămânezesc prin străinătate? Și eu și tu și alalalt să-și vire mâna'n chimir și să dea pentru niște pietrii și aurituri, cari, totuși, nu vor putea trezi nici o schinteie din spiritul celui dus?«

Acesta e un raționament.

Alții zic alfel. Alții strâng mâinile pumn de mânie, când se gândesc la părăginita mormintelor noastre scumpe și se gândesc la apeluri entusiaste, ca să se ridice deasupra osemintelor artiștilor și eroilor noștri naționali mausolee strălucite. Se gândesc la mausolee de marmoră de Carara, în incinta cărora să se zărească prin penumbra misterioasă privirea viie, prinsă în piatră, a celui dus. Dar, după planurile acestea mărețe, se lovesc de realitate. Văd că se confiscă banii adunați pentru o simplă cruce pe

mormântul lui Avram Iancu, văd că chiar pietrelor, cari comemorează, din întâmplare, fapte de ale noastre istorice, li se pune dinamită — și lasă toate planurile baltă.

Asta e a doua specie de oameni. Mai e și a treia: a acelorora, cari nu-și bat capul de loc cu astfel de lucruri, căci le este prea indiferentă o astfel de discuție naivă.

Cei dintâi au argumente plausibile până într'un loc. Așa e: de ce să risipim averi pe seama morților, până când vii nu pot să trăiască fericiți? Lipsa bate la poartă și noi ne gândim la înfăumșetarea mormintelor celor duși. Chiar ei, de s'ar scula din morți, ar protesta contra unui cult prea exagerat al memoriei lor, dacă acest cult ne-ar lua ultimii creițărași.

Aici însă se naște întrebarea, pe care nu o poți înconjura cu una cu două: facem noi lucrurile acestea numai pentru memoria morților?

— »A, va să zică aveți gânduri ascunse? Adorarea voastră e hipocrisie?«, ne va întreba malițios unul, care e obișnuit să sbiciuiască veșnic minciuna.

— »Da, iubitul meu interlocutor«, îi vom răspunde noi, »nu o facem numai pentru cel mort, o facem — ca să ne exprimăm trivial — și pentru ochii lumii.«

— »Va să zică formalști de ultima speță...«

— »Da, și formalist. E fatal, trebuie să fi formalist până la un loc și tu, care dai atenție mai mult fondului.«

Ajungî într'o țară străină. Nu cunoști pe nimeni, nu ți ai putut face nici când vre-o părere

ideia general omenească, cea mai vastă, cea mai largă și mai adâncă din toate, ultima ipostază a progresului omenească.

Am ascultat muzica viitorului. Zeppelin și Blériot, sunt ei dușmanii naționalității? Progresul tehnic, are el într'adevăr rezultatul acesta de prefacere adâncă a vieții economice, sociale și morale a omenirii, poate el să distrugă și naționalitatea?

E o rușine să o spunem și totuși e adevărat: sunt atâția la noi cari mărturisesc convingerea asta. Citirea presei străine, a celei evreiești și mai ales a celei socialiste, a strecurat pe neobservate în mintea multora dintre noi gândirea asta. E gândirea cosmopolitismului umanitarist, un ideal vag și neguros. Propovăduitorii lui cei mai înfocați sunt jidanii. Acest popor fără naționalitate complectă, căci cele două elemente mai esențiale ale ei, teritoriul și limba vie, le lipsesc, s'a făcut profetul acestui ideal. Ei sunt cari înfățișează naționalitatea ca o prejudecată, limba ca un simplu mijloc de expresie care se poate schimba oricând cu altul mai perfect, și pământul, țara, patria unui popor ca un teren care se poate schimba oricând cu altul care făgăduiește o existență mai ușoară — *ubi bene ibi patria*.

Mentalitatea asta nu ne miră. Ea este adaptată intereselor și existenței acestui popor, și e expresia teoretică a trebuințelor sale practice. Dar ne miră că alții decât acest popor au naivitatea de a adopta o doctrină nu falsă numai, dar și potrivnică intereselor lor.

Naționalitatea poate fi distrusă de progresul tehnic și de urmările ei? Dar oare nu am auzit aceleaș prorocii atunci când alte progrese s'au realizat? Nu am auzit acelaș lucru spunându-se atunci când căile ferate, telegraful, telefonul cu și fără sârmă și atâtea alte minuni ale tehnicii moderne au fost puse în realitate? Nu se spunea și atunci că alături de alte »progrese« se va face și acela al cosmopolitismului și al des-

naționalizării? Și nu ni-se prezintă și atunci naționalitatea ca o rămășiță a trecutului, ca și religiunea, chemată să dispară în fața progresului?

Și oare nu vedem că și azi, mai mult chiar decât înainte orice progres al culturii, răsare din izvorul tainic și veșnic roditor al naționalității?

Popoarele cele mai culte sunt tocmai popoarele cu cultura națională (cea mai veche și mai curată și ceea ce-i face să domine azi în artă, în literatură, în știință, covârșind asupra altor popoare mai mari chiar, dar mai slabe în cultura națională, este superioritatea unei culturi naționale care prin focul unei evoluții îndelungate a lămurit și cristalizat naționalitatea curată, specifică și unitară a unui popor. Poporul francez, englez, italian și german au culturile naționale cele mai vechi. Superioritatea lor stă tocmai în vechimea și curățenia culturii naționale. Dacă ei ar renunța la ea (presupunând că asta e cu puțință), ele ar părăsi izvorul oricărei puteri și oricărei superiorități față cu alte popoare.

Iată deci primul motiv care împiedecă distrugerea naționalității: nici un popor nu va renunța la ceia ce are mai scump în toate bunurile sale: naționalitatea sa și cultura sa națională.

Dar putem merge și mai departe. *Naționalitatea e singura formă de existență a ori cărei culturi și fără cultură națională, orice cultură, orice progres e cu neputință.* Naționalitatea pentru un popor e ceia ce-i personalitatea pentru individ, e singura formă de existență și manifestare de viață. Fără naționalitate nu există viață colectivă, precum fără personalitate, nu este viață individuală și dupăcum nici un progres al tehnicii nu va putea face pe un om absolut egal altuia, asemenea ea nu va putea face nici pe popoare egale între dânsule. Progresele tehnicii sunt numai *formele* vieții și nu pot prefaca decât tot *formele* sociale sau economice ale vieții popoarelor, nu însă fondul, esența lor naturală. Naționalitatea e

însă fondul acesta, dat de natură, pe care nimic, nici o formă nu o va putea schimba. Ea va trăi prin toate formele, căci ea e vecinică și nedespărțită de viața omului însuși.

Pentru aceia nici Zeppelin și Blériot nu sunt vrășmașii și destructorii naționalității. Nu, ci ei dimpotrivă sunt continuatorii, desăvârșitorii și închinătorii ei, și opera lor e un nou succes al geniului național al popoarelor lor. Nici Zeppelin, nici Blériot nu și-ar înstrăina invențiile către alte neamuri și entuziasmul uriaș al acestor popoare este un omagiu adus geniului național și expresia cea mai minunată a patriotismului național, veșnic veghetor și mândru de ființa sa.

Ministrul de externe al Serbiei la contele Aehrenthal. Din Viena se anunță: ieri a avut loc în palatul Stöckel din Schönbrunn, o convorbire între ministrul de externe al Serbiei, d. Mirovici și între contele Aehrenthal. Cei doi bărbați politici au pertractat asupra convenției comerciale austro-sârbe, a cărei încheiere cât mai grabnică e dorită de o potrivă de amândouă statele. Mai sunt de înlăturat unele dificultăți ce decurg din situația politică, nesigură atât în Austria cât și în Ungaria. S'a atins și chestiunea regulării frontierei dela râul Drina, spre anchetarea căreia s'a emis încă la începutul verii o comisiune specială.

Congresul catolic. Duminecă s'a deschis în Seghedin congresul romano-catolicilor din Ungaria, precedat de atâtea svon în ziarele clericale. Slovaci s'au obținut ostentativ, au renunțat însă și la manifestațiile, cari întăriseră de-a geaba pe betyării din inima pusteii. Congresul nu se poate lăuda cu o afluență neobișnuită, căci asemenea meetingului pentru banca națională, n'a atras decât vreo 2-3000 de participanți. În sânul organizațiilor catolice din Ungaria, după cum s'a putut remarca Duminecă, există două curente antagoniste. Unul germinând din tendința conservatoare a unui grup de sub șefia contelui Ioan Zichy, celalalt demagogic-clerical, reprezentat de gruparea vice-președintelui camerei Rakovszky, tinzând să câștige pe toți catolicii din Ungaria pentru programul politic al partidului popular. Contele Zichy, în vorbirea inaugurală a avertizat

despre neamul, care locuiește în țara respectivă. Să te interesezi de una de alta: Cercetezi orașe, sate, cu fabricile, cu școlile, cu universitățile, cu muzeele, cu teatrele lor.

Fiecare — în parte — îți va da o licoană despre caracterul neamului, pe care ai dorința să-l scrutezi. Dacă ai ochi mai ageri, ajungi, (în urma comparațiilor cu alte neamuri, în privința obiceiurilor dela țară, a particularităților în port, în umblet, în cultură) să-ți formulezi o quintesență a poporului respectiv și să tragi concluzii valide. Dar la concluziile acestea va contribui foarte mult un alt amănunt. Nu l-am amintit în șirele de mai sus: *cultul eroilor și artiștilor naționali*. Cum știe neamul să-și comemoreze eroii? Le dă cinstea cuvenită? O Ioana D'Arc, care moare pe rug pentru ai săi, un Petőfi, care moare pe câmpul de luptă o moarte glorioasă de erou, un Avram Iancu, care e cuprins de noaptea minții, când vede că planurile sale n'au izbutit să aducă fericirea visată neamului s'au chinuit — au toți acești eroi ecou în inimile urmașilor, li-se cinstește memoria după cuviință sau e luată în bătaie de joc și e dată pradă zeflemelelor murdare? (E atât de ușor să-ți bați joc, să tragi în noroi, ce e cinstit, ce e smuls din inimă și arătat în

văzul tuturor — n'ai decât să fi stăpân peste o anumită jonglerie de idei!) Și tu, străinul, care vrei să-ți formezi o idee despre neamul, cu care ai venit în atingere, îți zici: »Cultul eroilor prețuiește mult. Se respectă pe sine, acela care-și respectă înaintașii.«

Și — ca să dezvolt ideea prinsă mai sus — da, facem și pentru ochii lumii ceva. Dar lumea din cine e compusă? Nu se compune din *oameni*? Oamenii n'au trebuință de indemnuri pe cărări bune, vrednice de urmat?

— »A, ești retrograd«, aud pe unul din cetitorii acestor rânduri. »Mai crezi D-ta în puterea edificatoare a unui exemplu bun? Mai crezi D-ta în maxima latinească »exempla trahunt«? S'a schimbat lumea! Puncte de vedere deochiate!«

Cum? Să nu mai creadă omul în puterea minunată a unui exemplu bun? Să nu se mai cutremure amintindu-și fapte mari și opere de artă neperitoare, cari au ridicat neamuri la înălțimi necunoscute până atunci? Să nu te mai simț mic, mic în fața unui sicriu, care adăpostește un erou național, sau un poet național, cari amândoi, au eluptat o stare mai bună pentru neamul lor, sau, dacă nu e cazul acesta, au murit cu inima im-

păcată, că au urmat imboldului inimei lor curate? Dar atunci spuneți-mi din cari momente să ne entusiasmăm? Din proza vieții? Din goana după ranguri? Din trădările de neam, pe cari le vedem zilnic?

Alt glas îmi strigă: »Nu ne mai trebuiește nici un entuziasm. Stomacul și punga — iată entuziasm!« Ar fi ridicol să discuți cu astfel de păreri — nu-i așa? De aceea nu se răspunde unul asif de om.

Dar cinstea arătată unui sicriu scump neamului își are roade bogate pentru generațiile viitoare.

— »Omul ăsta vine acum cu educația!« exclamă alt ascultător, care se crede trecut peste influințele educației.

Nu vă gândiți la tinerele vlăstare, cari trec pe lângă mormintele scriitorilor mari, al căror nume le-au silabizat în cartea lor de cetire și nu dați cu socoteală ce pot să judece mințile acestea, cari primesc, de cele mai multe ori, direcția, care vrei să le o dai.

Când ochii tinerilor văd cu cutremur părăgirea, în care zace un trup al unui iubit, care le-a părut pentru o clipă că-i poate entusiasma, dar încep să se clatine în părerea lor, fiindcă

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY“

Kristaly gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimite porto-franco. —

presa catolică de a se înjuga exclusiv la carul politicii militante și le-a zugrăvit perspectiva mai ideală a luptelor de caracter religios universal, cari nu se pot pierde în labirintul politicii ce se schimbă de pe o zi pe alta. *Rakovszky*, dimpreună, a pledat pentru gruparea politică a catolicilor, zicând că toate luptele se decid în arena politicii.

Momente de însemnătate mai remarcabilă nu s'au înregistrat în aceasta adunare a oligarhilor catolici. Caracteristic pentru regenerarea spirituală a conducătorilor catolicismului din Ungaria, e numai faptul — și atâta ajunge — că, s'a menționat cu recunoștință apariția, în Kalocsa, a ovreului renegat *Szterényi*, azi îngerul de pază al bisericii romano-catolice din patrie.

A participat la congres și P. S. Sa episcopul *Vasile Hossu*.

Dări de seamă. Deputatul cercului Baia-mare, profesorul universitar dr. *Földes*, și-a ținut Duminecă darea de seamă în Baia-mare. A spus că coaliția e în descompunere și că locul ei îl va lua partidul independentist. Banca națională trebuie înființată, deoarece argumentele aduse contra ei sunt neintemeiate. Fuziunea nu se va putea încirpa, decât în cazul dacă 67-istii vor sprijini acțiunea partidului *kossuthist*.

Partidul independentist a organizat tot Duminecă o adunare populară în Peci ca. A vorbit strașnicul deputat al cercului *Chișineu Lazar Zoard*, pentru organizarea partidului *kossuthist* din comitatul *Aradului*. Succesul neîndoios al congresului se relevă din cele două telegrame de omaj adresate lui *Kossuth* și *Justh*.

Vor mai avea loc adunări publice pentru banca națională în *Murăș-Oșorhei* și în *Arad*. Amîndouă în Septembrie.

Darea de seamă a deputatului Alexandru Vaida-Voevod înaintea alegătorilor săi din Zlagna.

— Corespondență particulară. —

Zlagna a avut la 22 August zi de sărbătoare. În aceasta zi, și-a ținut falnicul deputat al cercului, *Alexandru Vaida Voevod*, darea sa de seamă înaintea alegătorilor. Primirea ce i s'a făcut, deși timpul a fost scurt, căci anunțase numai cu două zile înainte sosirea, a fost din cele mai călduroase.

văd că alți oameni, mult mai în vârstă și mai cuminiți decât ei, nu dau atenția cuvenită oșezilor acestora?

Scriitorii? Artiștii? Eroii? Ei sunt morți! Ei nu mai pot să simțească rușinea unei desconsiderări. Dar memoria lor nu este ertat să dispară din mijlocul unui neam! A unui neam, care ține la sine.

În ultimii ani mi-a fost dat să văd mormintele ale mai multor artiști și eroi germani, în Austria, și în Germania. Ca să amintesc numai pe cei mai mari: *Goethe*, *Schiller*, *Richard Wagner*, *Beethoven*, *Albrecht Dürer*. Doi scriitori, doi compozitori muzicali și un artist-pictor. *Goethe* și *Schiller* zac îngropați în mausoleul princiar din *Weimar*, *Richard Wagner* în parcul vilei sale din *Bayreuth*, *Beethoven* în cimitirul central din *Viena*, *Dürer* în cimitirul din *Nürnberg*. Dacă vreți să fi drept, trebuie să recunoști că nici mormintele acestea nu sunt atât de grandioase, precum le puteai aștepta. Dar totuși, sunt vrednice de amintirea celor duși. Când te plimbi prin cimitirul din *Weimar*, sau în nespul de frumosul parc din *Bayreuth*, luat par'că dintr'un crâng fermecat al lui *Tannhäuser* sau *Parsifal*, când te apropii de sarcofagul sever, plin de noblețe, al lui *Beethoven*, din câmpul rezervat oamenilor mari, cari au murit în *Viena*, când stai în fața mormântului simplu, dar solid, precum a

Plin de dragoste și nestrămutată alipire și credință către iubitul lor deputat, poporul a alergat, mic cu mare să-l vadă, să-l asculte și să-l sărbătorească.

Ungurii înfricați fugiseră din *Zlagna*. Ei aranjaseră în pripă o excursiune cu mare alai, ca să poată părăsi orașul și eventual să atragă și poporul. S'au dus însă singuri.

La ora 11 sosise deputatul d. *Alexandru Vaida*, însoțit de harnicul avocat din *Abrud d. L. Pop*. Cam la un sfert de oră sosește a doua trăsură în care se afla deputatul d. *Iuliu Maniu* și președintele clubului deputaților d. *Teodor Mihali*.

Ei au tras toți la casa ospitală a părintelui *Emanuil Beșa*.

Cu trenul de 1 fără $\frac{1}{4}$ sosiră d. deputați *St. C. Pop* și *Aurel Vlad*, cu un număr mai mare de intelectuali din *Abrud* între cari se afla și *aviatorul nostru* d. inginer *Vlaicu*.

După ce otelierul român *Moldovan*, unde se îmbulzesc românii, refuzase a-și da grădina, invocând motivul că nu vrea să se strice cu un-gurii (Românii să-l boicoteze! N. Red.) darea de seamă s'a ținut într'o ospătărie mai la margine, unde un stindard albastru, cu inscripția aurită »Trăiască *Alexandru Vaida Voevod*, deputatul Ighiului« arborat pe poarta lui *Kolozsvári*, arăta locul, unde aveau să se adune alegătorii. La $\frac{1}{2}$ era deja un număr frumos de alegători adunați în pavilionul din grădina lui *Kolozsvári*.

La 2 sosește părintele *Beșa* și adunarea se constituie alegând de președinte pe părintele *Emanoil Beșa*, iar de notar pe d. *Olariu*, comptabil la »Zlagneana«. Se alege o comisie care să invite pe deputați la adunare. În aceasta comisie se alege învățătorul *Duca*, părintele *Urta* și țărani *Păsculeț* și *Presacan* din *Zlagna* și *Giurca* din *Tauț*.

Comisia pleacă să invite pe deputați iar poporul în liniște și bucurie se înșirue în două coloane începând dela pavilion și până departe pe stradă, pe unde avea să le vie *Voevodul*.

Ivirea deputaților a fost salutată de o adevărată explozie de urale. Ei au trecut printre șirul de popor aclamați neconținut. În urma lor se încheie în masă poporul alegător și ocupă întreg pavilionul.

Se redeschide adunarea. Președintele *Emanoil Beșa*, roagă prin câteva cuvinte pe d. *Vaida* să își desvolte darea de seamă.

D. A. *Vaida* timp de mai multe ceasuri își desfășură darea sa de seamă, în care biciuiește fără cruțare guvernul și partidele din cameră, cari stau toate unite când e vorba de a se face mișelii și călcări de legi împotriva poporului românesc. Arată persecuțiunea ne bună ce s'a pornit

fost de solidă și arta marelui maestru pictor german *Albrecht Dürer* — te lași cuprins de fiorul sfânt al entuziasmului. Când vezi, că urmașii se apropie de mormintele lor cu evlavie, că întreprind pelegrinajii, de peste țări și mări, numai ca să le vadă mormintele sau sarcofagele, când vezi tinerețea că se apropie cu cucernicie de mormintele lor — îți zici: »Fericit neam, care-și cinstește oamenii după merit!«

Și gândiți-vă: tinăru, care s'a apropiat de osemintele iubite, a cetit nopți întregi operele scriitorului iubit, sau a străbătut muzeele să vadă urmele mânilor iubite, sau a executat la pian luni întregi »Tonleiter«-e, ca să poată pricepe odată și odată *Simfonia a IX a lui Beethoven*! Și se depărtează acum mai elevat sufletește, căci a prins rădăcini mai tari în sufletul său iubirea față de cel ales.

Veți zice: germanii sunt bogați, germanii își pot permite luxul acesta! Da, sunt mai număroși, mult mai număroși, sunt mai bogați, mult mai bogați, sunt mai fericiți în constelația lor politică și mai increzuți în pulerile lor. Toate bune... dar noi, facem noi ce ne stă în putință să facem?

Nu vedeți că lespeda lui *Gheorghe Lazăr*, a învățătorului nostru, a tuturor (căci ce am fi noi astăzi fără de acest om, care ne-a deșteptat, ca »Cristos pe *Lazăr*«?), e crepată în două? Nu ce-

pe toată linia contra tot ce-i românesc. Pome-nește de martirajul presei române și aduce elogiul luptătorilor români cu condela, cari în aceste vremuri grele înfruntă turbarea vijelioasă a opresorilor. Când spune cum ziaristii români în doi ani de zile au fost condamnați la 181 ani temniță, adunarea izbucnește într'o protestare formidabilă. Arată pe larg și cu mult efect înșelăciunea ce se face cu votul universal.

Contele negru, *Andrássy* (Strigăte: Jos cu ticălosul! În ștreang cu el!) — spune d. *Vaida* — vrea să dea la toți slujbașii dela trenuri, poștă, telegraf câte două și trei voturi, iar d-voastre numai unul și la cei mai mulți nici unul. Asta-i dreptatea lui! (Strigăte: Asta-i dreptatea un-gurească!) Vorbește despre inegalitatea dărilor, care asuprește tot pe cei săraci, despre colonizări, stăruie îndelung asupra conflictului bisericii cu guvernul și spune că prelații s'ar face vinovați de trădare de neam, dacă ar ceda cât e negru subț unghie, căci poporul întreg este cu dânsii. Vorbește despre armată, despre sacrificiile ce aduce poporul nostru pentru armata împărătească, care trebuie să rămâie, cum a fost și în trecut. Scoate în relief importanța alianței politice dintre România și Austro Ungaria, grație importanței ce o are armata vitează a României.

Vorbește de însemnătatea vizitei din *Sinaia* (Strigăte entuziaste. Trăiască *Francisc Ferdinand*). Încheie spunând că să aibă toți neclintită încredere în izbânda definitivă a cauzei noastre mari și drepte.

Ropot de urale și de aplauze cu răsunet în urma discursului. Fruntașii toți au grăbit să i strângă mâna iubitului deputat.

Au mai vorbit apoi dintre deputații de față dd. *Mihali*, *Vlad*, *Maniu* și *Pop*, și părintele *Jurca* din *Trimpoele*, într'un entuziasm.

Adunarea a votat pe urmă cu mare însuflețire următorul proiect de rezoluțiune:

Alegătorii cercului electoral Ighiu, întruniți la adunarea populară, de azi, ascultând darea de seamă a deputatului Dr. Alexandru de Vaida-Voevod, își exprimă nestrămutata lor alipire și încredere față de iubitul lor deputat, și aprobând întru toate ținuta și activitatea politică dezvoltată de dânsul, colegii lui deputați și de partidul naționalităților din parlament, îl roagă să continue și mai departe cu aceeași energie, și condus de aceleași principii să ducă și în viitor lupta grea pentru libertatea neamului românesc și pentru bunăstarea și progresul dărei întregi. Totodată apreciind adunarea și situația politică grea în care se află țara noastră și care justifică pe deplin politica tradițională a poporului românesc îndreptată contra exclusivismului de rasă și a

fiți în ce stare se află mormântul lui *Alexandri*? Nu știți că mormântul lui *Avram Iancu*, din *Cebea*, e ca vai de el?

Învățătorimea noastră nu s'a gândit nici când la învățătorul *Gheorghe Lazăr*? Elevii, cari au învățat pe »*Peneș Curcanul*« și pe »*Dan*, căpitan de plai« nu au tresărit cetind că bardul, din *Mircești* are o »șandrama«, de mai mare rușinea? Nu s'a format încă un comitet din tineri luptători naționaliști, cari să se deobliga a contribui cu denarul, ca mormântul lui *Avram Iancu* să dispară în flori roșii, însângerate, acum, când alte semne vădite de dragoste nu putem aduce mormântului?

Dupăcum vedeți întrebările se pot pune ad infinitum! Vor zimbii mulți și-și vor zice: »Ce ție și cu idealismul asta!«

A! dar e rușinos altfel, e rușinos. Și nu ești nici chiar struțul, care-și vîră capul în nisip și se crede nebăgat în seamă de nimenea, ci ești silit să mergi cu capul ridicat și să te înroșești până în albul ochilor, — dacă ai ochi, și urechi și — inimă...

Brașov, 1909 Aug.

De lângă mormântul lui *Andrei Mureșianu*.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați oțit aceste anunțuri.

prepotenței claselor feudale privilegiate și azi, constată că singura cale de rezolvire este democratizarea instituțiilor politice ale țării și spre acest scop pretinde introducerea votului universal, direct, secret și egal, dela care sigur se poate spera apărarea maselor și a adevăratelor interese ale neamului românesc, a patriei și a dinastiei. Constată adunarea de azi cu bucurie, afirmarea politică deamă a partidului național român și pretinde ca în rezolvirea marilor chestiuni dela care depinde viitorul întregii țări și prin urmare și a poporului românesc să se asculte și cuvântul reprezentanților poporului românesc și a popoarelor nemaghiare din țară, cari reprezintă majoritatea țării acesteia. Adunarea își exprimă adâncă sa neîncredere față de guvernul țării pentru nefasta sa politică, care în continuarea sistemului actual de guvernare împiedică dezvoltarea țării și validitatea dreaptă a popoarelor ei, și periclitează prestigiul de mare putere a monarhiei.

După adunare s'a dat un banchet în onoarea deputaților la care au participat toți fruntașii din cerc și s'au rostit multe toasturi însuflețite.

Congresul medical.

Duminecă s'a inaugurat în Budapesta al XVI-lea congres medical internațional, care după zărele ungurești e bine înțeles cel mai însemnat și totodată cel mai interesant între congresele de până azi. Conform raportului alcătuit de secretarul general al congresului, sunt de față la congres până de prezent 3432 de membri, dintre cari 1436 de înși din Ungaria. Cât de exacte trebuie să fie datele cari compun cifra asta mare, se învederează din faptul că între alții sunt trecuți în lista participanților și 10 medici din România, deși din regatul român n'a venit nici un medic la congres. Adevărul e că cifra 3432 reprezintă numărul membrilor congresului, și că numărul participanților va rămâne, din motive prea concludente, — necunoscut.

Inaugurarea s'a săvârșit cu mare solemnitate. Monarhul s'a reprezentat prin arhiducele Iosif. Conform programului inaugurării, a vorbit întâi — în locul președintelui congresului, Dr. Müller, care s'a îmbolnăvit pe neașteptate — baronul Frideric Korányi. Arhiducele Iosif a salutat pe congresiștii în numele Majestății Sale, accentuând misiunea umanitară a congresului. În numele guvernului a vorbit contele Apponyi, luând în deșert numele iubirii, mobilul tuturor acțiunilor filantropice și altruiste. A urmat raportul secretarului general dr. Emil Gross. D'sa încheie preamărind puterea științei medicale ca cel mai efectiv mijloc de împăciuire în luptele înverșunate ce se dau între națiunile întregului rotogol. În munca pentru știință se vor uni toate popoarele culte, căci știința este neutrală. Păcat că tâmbălăul victoriei închipuite asupra uneltirilor meschine ale românilor, desavuiază frazele dlui secretar.

În numele guvernelor din străinătate au răspuns dd.: *Uthoff*, profesor universitar, Germania; *Haberler*, șeful departamentului sanitar din Austria; *Victor Descum*, profesor în Anvers, Belgia; *Ivanoff*, directorul institutului de bacteriologie din Bulgaria; *Alejandro Bel Rio*, profesor în Madrid, Spania; *Landouzy*, profesor universitar în Santiago, Chile; *Antonie de Simonena*, profesor în Madrid, Spania; *Landouzy*, profesor universitar în Paris, Franța; *F. W. Pavy* din Anglia; *Evangelos Kallionzis*, profesor universitar în Atena, Grecia; *Guido Baccelli*, profesor universitar în Roma, Italia; *A. D. Revan*, profesor universitar în Chicago, Statele Unite; *Kitasato Shibasaburo* din Japonia; *Gaillaud* din Monaco; *Louis Debayle* din Nicaragua; *V. C. Uhermann*, profesor în Christiania, Norvegia; *K. F. Wenckebach* din Olanda; *José Domyer De Olivier* din Portugalia; *Dimitri O. de Olt* directorul clinicelor din Petersburg, Rusia; *Paul Popovici* șeful departamentului sanitar din Serbia; *Solomon Eberard Henschen* directorul institutului de chirurgie din Stockholm, Suedia; *Feurer* din Elveția; *Zoeros Pasha* șeful statului major medical din Turcia și *Angel Carlos Maggiolo* profesor din Montevideo, Uruguay.

S'au expediat telegrame omagiale M. Sale monarhului și regelui Portugaliei, țara care a găzduit congresul precedent.

După amiază s'a citit două conferințe Dr. R. Kutner, profesor din Berlin, a vorbit despre educația medicală, care nu se încheie după absolvirea universității. Statul trebuie să organizeze așezăminte, pentru a înlesni o pregătire cât se poate de vastă medicilor. E. Hollaender a ținut o prea interesantă prelecțiune despre »Krankheitsdarstellungen aus den vorkolumbischen Epochen«.

Ieri s'au constituit secțiunile de specialitate: anatomică, urologică, bacteriologică, microbiologică și patologică, terapeutică, chirurgicală, gynecologică, șcl. În totul 21 de secțiuni de specialitate.

Eri după amiază și-a luat începutul în sesiunile separate ale secțiunilor se ia conferințelor, prelecțiunilor și dărilor de seamă, cari îmbrățișează întreg domeniul atât de vast al științelor medicale, dela chestiunile și contraversile cele mai cardinale până la cele mai mici amănunte ale feluritelor sisteme de tratament medical. Savantele comunicări ale atâtor somități din străinătate sunt ascultate de un public numărös.

Tot eri s'au ales și președinții de onoare ai congresului. Primăria orașului Budapesta a dat așară în cinstea oaspeților un banchet festiv.

Un deosebit interes s'a manifestat pentru conferința medicilor esperantiști. Comunicările aici s'au ținut toate în limba esperanto. Printre medicii esperantiști prevalează numărul medicilor femei.

Mai relevăm încă acțiunea socialiștilor din Budapesta cari vor să lămurească pe medicii străini asupra adevăratelor stări sanitare din Ungaria. În acest scop partidul socialist a convocat o adunare publică pe mâine, Miercuri, la care au fost invitați toți oaspeții străini ai congresului. Medicii socialiști vor vorbi cu acest prilej colegilor lor din străinătate, în limbile germană, franceză și engleză. Fără îndoială că medicii socialiști vor avea de partea lor adevărul, foarte desolant, — considerații de curtoazie însă, durere, vor reține pe medicii străini dela aceasta adunare.

Potemkini ungurești.

Sub acest titlu ziarul vienez »Arbeiter Zeitung« publică următoarea corespondență particulară din Budapesta:

La 29 curent se întrunește aci al 16-lea congres internațional de medicină. Dacă numărul participanților va putea fi măsurat cu al congreselor precedente; dacă și în ce măsură medicii români, slavi și germani îl vor ocoli, pentru a demonstra în potrița politicii de apăsare a maghiarizmului, — aceasta rămân de văznt. Dar pentru orice eventualitate guvernul unguresc se grăbește să-și întîmpine musafirii cu o potemkini adă*, să le arate un tablou al Ungariei *) Prințul Potemkin împodobește locurile pe unde avea să treacă împărăteasa Ecaterina, astfel ca ea să nu vadă adevărata stare de ticăloșie și să creadă că totul merge de minune în țara ei. — N. Tr. pe cât posibil favorabil, dar încă și mai înșelător decât al răposatului Potemkin.

Ministrul învățămîntului contele Apponyi a comandat pentru participanții la congres patru volume, dintre cari unul cuprinde descrierea clinicelor universitare, iar celelalte trei scot în »lumină« stările sanitare din Ungaria și anume, unul din ele, administrația serviciului sanitar. Pentru unul din aceste volume, ministrul de interne, contele Iuliu Andrassy, a scris prefața. Cine cunoaște palavrele culturale cu cari oligarhia maghiară se împăunează în fața Europei, va ghici că »opera« aceasta o va »lumina« în mod foarte unilateral în privința stării sanitare din Ungaria, pentru a nu arăta lumii urmările administrației sălbatice a oligarhiei: degenerarea maselor prin hrană neîndestulătoare și alcoolism, jalnice manifestări ale felului în care se îngrijește de sănătatea publică.

Din cele patru volume ce se vor înmîna tuturor congresiștilor, nu se poate vedea în ce hal ticălos se găsește sănătatea publică.

În Ungaria, unde burocratismul sporește strașnic pentru că trebuie făcut un rost gentrilor scăpătați și odraslelor lor, unde marii proprietari îndatorați sunt scoși la liman prin aceea că li-se cumpără moșiile, cu prețuri enorme, în scopuri de parcelare, statul are prea puțini bani pentru sănătatea publică.

La o populație de 20 de milioane locuitori erau în 1906 numai 5370 medici. La 100.000 locuitori veneau (după cartea statistică a Ungariei pe 1906), 26 medici, 62 moașe, 11 farmacii. În 12.974 comune sunt peste tot 1500 medici, la vr'o 200 de kilometri pătrați revine o farmacie.

Pe fiecare an mor dela 240.000, până la 250.000 copii mai mici de 5 ani. La 1000 de locuitori au fost în medie pe an, între 1891—1900, următoarele cazuri de mortalitate, în:

Danemarca . . .	17,4,
Marea Britanie . . .	18,6,

Belgia	19,1,
Franța	21,5,
Germania	22,2,
Italia	24,6,
Austria	26,—,
România	26,6,
Serbia	26,8,
Ungaria	29,7,
Spania	30,—,
Rusia	33,5.

Numărul celor apti pentru serviciul militar din primele trei categorii de vârste (după anuarul statistic militar din Viena dela 1871 până la 1894, numai apărut de atunci) cuprinde în Ungaria, la 1000 de înși:

1870—340,
1873—283,
1874—221,
1875—213,
1876—195,
1881—163,
1894—147.

În toată Ungaria sunt 449 spitale, avînd în total 37.546 paturi! Pentru 20 de milioane locuitori numai 37.546 paturi! Nici 10 la sută din spitale nu sunt instituții de stat. Serviciul veterinar din Ungaria e al statului, dar pentru sănătatea oamenilor statul acesta feudal n'are mijloace bănești.

Acel material de date oficiale asupra stărei sanitare ungare, din care am scos aci numai cîteva cifre, participanții congresului medical nu-l vor găsi în cărțile înmîinate lor. Că doar cu el nu se pot fâli Potemkini ungurești,

Zeppelin la Berlin.

Rentoarcerea la Friederichshafen. — Nuoi accidente. — Catastrofa lui Blériot. — Un concurs de aeroplane

Aviațiunea a cărei succese a pus lumea în mirare în timpul din urmă, a avut una dintre cele mai splendide zile Dumineca trecută când contele Zeppelin a ajuns la Berlin, și pe câmpul dela Tempelhof a manevrat în fața împăratului Germaniei. Progresele aviațiunii moderne au asigurat un viitor incontestabil mașinei de sburat, mai ales când ne gândim la splendida încercare alui Blériot, neîntrecut încă până azi și care n'a avut nici înaintași în trecerea canalului mînecei, drum făcut în 23 minute, în vreme ce dirigeabilul Zeppelin iau trebuit trei zile ca să poată trece dela Friederichshafen la Berlin; totuși te pune în mirare munca stăruitoare și migăloasă a unei vieți întregi, a contelui încăruntat în dorul și neputința de a domina apele văzduhului, omul care abia azi are cel dintâi succes. În aceeași zi și tot sub auspiciile împăratului s'a ținut în Bethuy și un concurs de celeritate și înălțime între toate aparatele aeriene ce se adunaseră la întîmplare ca să fie față la serbătorirea lui Zeppelin.

După sosirea lui Zeppelin la Tempelhof dirigeabilul său a suferit o nouă stricăciune și cu el deodată și monoplanele Blériot și Bergue. Când dirigeabilul Zeppelin III se pregătea să se reîntoarcă în hala de aeroplane din Manzell, pentru a fi gata de noul drum ce va face pentru a fi arătat de contele M. Sale Francisc Iosif, i-s'a rupt de nou un propulzor lateral. Probabil va trece o întîrziere de vre o câteva zile până când balonul va putea să și continue drumul. Monoplanul lui Blériot însă a fost, nimicit cu desăvârșire pe urma exploziei rezervorului cu benzină. Insuși aviatorul a suferit lezuni puternice și fața întregă ia fost arsă; în urma loviturilor dela picioare Blériot a fost transportat cu automobilul până la tribună. Tot la acest concurs s'a întîmplat și catastrofa aeroplanului Bergue.

Sosirea la Berlin.

La ceasul 1 după amiază a apărut dirigeabilul Zeppelin deasupra câmpului dela Tempelhof și făcînd mai multe rotiri pe dinaintea tribunei imperiale s'a coborît spre Kreutzberg, de unde s'a întors de nou pe Tempelhof și după cîteva manevrații contele a debarcat în mijlocul uralelor mulțimei, care se mișca ca o mare întăritată, în vreme ce muzica cînta imnul național german.

Serbătorirea lui Zeppelin.

La sosirea s'a contele Zeppelin a fost salutat de împăratul Wilhelm și de ceilalți membri ai casei domnitoare. Primarul Reicke a ținut o vorbire în care contele a fost numit erou național și după aceasta împăratul cu contele au plecat în automobil la palat. La dejunul dat de familia domnitoare pe lângă Zeppelin au luat parte și

inginerii Dürr și Kober și directorul Colman. După dejun împăratul a plecat la manevrele flo-tilei din Svinemünde, iar contele s'a rentors acasă.

Un nou incident.

Noaptea pela orele unsprezece dirigiabilul încă și-a luat direcțiunea de sud est însă la Bülzig a fost silit să se oprească de nou, căci rupându-se un propulzor din prora, o schijă a acestuia a atins învălitoarea balonului producându-i o spăr-tură de trei metri lungime. Balonul s'a scoborit repede fără vre-o altă nenorocire.

Concursul din Betheny.

La concursul aeronauților, cel dintâi a fost Bunau-varilla, care a făcut 80 km. în 2 ore 10 și 13, al doilea Rougier, 50 de km. în 1 oră 22. Premiul cel dintâi de celeritate la câștigat Blériot 7 și 4'45", ascenziunea cu greutate: I. Fahrman, II. Lefèvre. Pentru emulația în sbor la înălțime au câștigat Latham (155 m.), Fahrman (110 m.), Paulham (90 m.), Rongier 55 (m.)

Catastrofa lui Blériot.

Eri aviatorul Blériot a făcut a ascenziune afară de program, dar a căzut rănindu-se grav la cap și picioare. Cauza catastrofei ar fi explozia rezervoarului de benzină: aparatul a fost zdrobit cu totul.

Un nou concurs de aeroplane.

Ziarul »Matin« a pus un premiu de 100.000 fr. pentru concursul de aeroplane ce se va începe în August 1910.

Din Italia.

O tragedie sângeroasă. — Dirigibilul italian Nr. 2. — Desastrul din Olginate. — D'Annunzio și vrăjitoarea.

— Dela corespondentul nostru special. —

Roma, 27 August st. n.

De când a venit vara, cu căldurile teribile și apăsătoare, toată viața din Roma se pare că a încetat, doar din când în când, cite un fapt de sînge, vine să sgu-duie pacea verei. Ieri, bunăoară, s'a petrecut la Frosinone — o localitate nu departe de Roma, — o tragedie sîngeroasă, al cărei ecou s'a resimțit departe în Italia, din cauza barbariei ce a urmat. Iată cum s'au petrecut lucrurile:

Doi tineri, Armando Morri și Romeo Rasiieri erau vrășmași din pricina unei fete, pe care o iubeau amîndoi. Pare că fata însă nu vrea să știe de nici unul, dar în acelaș timp vorbea cu ei ca cu niște prietini, nedînd nici o preferință unuia mai mult decît celuilalt.

Armando și Romeo însă, se urau și ori de cite ori se nîlneau schimbau priviri vrășmașe și cuvinte mușcătoare.

Ieri, s'au înfilnit piept în piept, la un colț de stradă. S'au uitat urît unul la altul, s'au injurat și fatalmente, au ajuns la pumni. Amîndoi au tras cuțitele din buzunar și ca în »Cavalleria Rusticana« s'au tăiat în parte, căzînd amîndoi în cite un lac de sînge.

Pînă aci lucrurile s'au petrecut... normal; căci fapte de felul acestora, se întîmplă foarte des în această »Bella Italia«; dar după săvîrșirea duelului, a avut loc tragedia care este de o sălbăticie rară.

La strigătele de ajutor ale beligeranților, a alergat lumea între cari și tatăl lui Romeo. Acesta, văzînd nenorocia cese petrecuse și dîndu-și seama că Armando era cel ce a rînit pe fiul său, fu cuprins de o furie de nebun: apucă sapa ce era lingă Armando și scos din minți, începu să dea orbește în rînitul, care nu se putea nici apăra, nici mișca.

Cînd lumea a sărit să-l oprească, Armando nu se mai cunoștea dacă a avut cap: i-l sfărîmase tatăl lui Romeo, cu lovituri de sapă.

Dirigibilul italian Nr. 2.

Italia și-a construit al doilea balon dirigiabil. Un an de zile s'a lucrat la construcția lui și acum de o săptămîină a eșit din »hangor« și și-a început evoluțiunile în aerul limpede și cristalin, d'asupra oglinzei lucioase a lacului Braciano.

Balonul acesta este de o formă nouă, seamănă cu un pește, și cu toate că este mic, are o forță de poate purta 7 persoane în nacelă.

Gazetele și lumea toată este entusiasmata de sborurile regulate și grațioase ale dirigiabilului și se așteaptă în curînd, ca balonul să fie supus unei încercări de forță: este vorba să facă un voiaj dela Braciano la Venezia.

Construcția acestui nou balon diferă de cele de pînă acum, prin faptul că este împărțit în mai multe compartimente, fiecare isolate unul de altul și pline cu gaz. Cam cum este balonul Zeppelin, cu deosebirea că cel italian nu este rigid.

Dezastrul din Olginate.

O mare nenorocire s'a abătut asupra orașelului Olginate, din provincia Emilia, nenorocire »sui generis«, care merită a fi cunoscută.

S'a rupt un fir electric, care conducea o energie de 3000 de volți, și a căzut peste firile de lumină electrică, cari nu aveau decît 250 de volți. Aceasta s'a petrecut seara. Cum în acest orașel, aproape toate casele au lumină electrică, locuitorii au văzut cu mirare cum lămpile din cameră încep să lucescă în mod extraordinar și să scoată scînteii. Asemenea scînteii începură să iasă și din firele electrice și mai ales dela cheile cari servesc pentru aprinderea și stîngerea lămpilor.

Speriați, locuitorii au alergat să închiză lumina, dar cine atîngea cheia, cădea fulgerat. După 2 minute, firele neputînd rezista celor 3250 de volți s'au topit și tot orașul a rămas în întunec.

Cu groază, a doua zi, gazetele ne-au adus știrea a 20 de morți trăzniți de curentul puternic și a mai bine de 80 de răniți.

D'Annunzio și vrăjitoarea.

Marele poet Gabriele D'Annunzio, a consultat înalta știință a unei vrăjtoare, celebre prin prevederile ei asupra viitorului. Aceasta i-a spus poetului că va muri în ziua de 24 August st. n.

Cum poetul a ris și a povestit acest fapt amicilor săi, aceștia au fost dureros impresionați, cînd alaltăeri o gazetă din Toscana, a anunțat moartea mîestrului.

Din fericire nu a fost decît o greșală a gazetei, iar D'Annunzio, a trimis vorbă gazetei cu pricina, că o altă vrăjtoare i-a acordat o altă lună de trai, deci să rectifice știrea morții sale pînă peste o lună.

Coresp.

Din Străinătate.

Revoluția militară din Atena. Aplanarea conflictului în chestia cretană în senzul notei turcești e privită în Grecia ca un mare succes al dinastiei și guvernului în politica externă. În sânul armatei a izbucnit un curent ostil regimului, manifestându-se în acte de nesupunere și agitație fătîșe împotriva dinastiei și a guvernului. Regele Gheorghe ca să prevină primejdia a amnestiat pe toți răsvrățiții, cecece a mai pacificat spiritele. Corpul ofițeresc al Greciei organizase o formală revoluție A pretins abdicarea dinastiei, desființarea postului de comandant suprem asupra armatei al moștenitorului de tron și fundamentarea pe baze noi a armatei. Numărul insurgenților creștea mereu și mișcarea lor lua înfînduri din ce în ce mai mari. Se țineau convenționale secrete, în cari se urzeau planurile conspirației și corpuri de armată întregi erau câștigate pe seama revoluției.

Cînd primejdia devenise iminentă și revoluția era aproape să izbucnească, cabinetul Rhallys și-a dat demisia. Mișcarea revoluționară a înspăimîntat atîi de mult pe regele Gheorghe, încît se ocupa deja de gîndul să abdice, exista chiar o versiune, după care regele s'ar fi hotărît să părăsească țara pentru totdeauna, dimpreună cu întreaga sa familie. Aceasta era situația Sămbăta trecută. Ofițerii nemulțumiți ieșiseră dimpreună cu trupele revoluționare pe dealul Hymettus, unde aveau să hotărască planul revoluției. Erau cam vre-o două mii de inși, cînd sosi în tabără solul de pace al ministrului președinte Rhallys, primarul orașului Atena. Acesta a început tratative de împăciuire cu șeful trupelor, căpitanul Thorbas. Tratativele au fost de scurtă durată, căci aflînd ofițerii revoluționari, că guvernul Rhallys a demisionat și că regele a însărcinat pe Michaelis Mavru cu formarea unui nou cabinet, precum și că regele a amnestiat pe toți conspiratorii, ofițerii, dimpreună cu trupele lor, s'au întors în cazarne.

Cercurile conducătoare speră o liniștire generală a spiritelor.

Serbările din Tirol.

Un popor mic de munteni încunjurat de aureola strălucitei amintiri serbează astăzi o sută de ani dela nașterea celui mai curat și mai bun erou al lui, *Andreas Hofer*.

Andreas Hofer, falnicul conducător al mișcărilor țărănești din Tirol, dela 1809, s'a născut în 22 Noemvrie 1767 în cărcima »An Sand« din S. Leonhard. Tatăl său era hangiu și tînarul Hofer a urmat părinților săi în gospodărie, pe lângă aceasta mai face negustorie, și cu vinuri și cai pe cari îi valora în Italia, cu toate aceste n'a putut ridica gospodăria decăzută pe timpul tatălui său. Tînarul »Andrele« era mijlociu de sta-

tură, lat în umeri și purta o lungă barbă neagră, care îi acoperea întreg pieptul, de fire era ușor încrezător, curajos dar nu sălbatec, de o credință nestrămutată pentru împăratul, își iubea pînă la fanaticism legea și neamul. Acestui fiu al plaiurilor i-a fost dat ca să reprezinte țărani din *Passeier* în faimoasa adunare dela 1790 din Innsbruck. La 1796 era deja cunoscut și sărbătorit ca cel dintâi conducător a trupelor de vînători tirolezi. La 1808 pleacă la Viena însoțit de câțiva pămînteni, ca să primească dela nobilul *Hormayr* planul de insurecțiune al Tirolului. Evenimentele din 1809 îl pun în fruntea mișcărilor țărănești și numai șglaburile Tirolului ar putea spune despre rușinoasele înfrîngerii ale celor doi generali francezi cari în două rînduri au pierdut Innsbruckul și Meranul, în urma vijelioasei descărcări a aprigilor munteni. Imprejurările îl silesc însă să se retragă în munți unde a stat un an de zile, adăpostit într'o colibă din strămtoarea *Farleis*.

Un suflet mârșav de trădător s'a aflat pentru ca să rîvnească la prețul pus pe capul lui Hofer și Rafil îl vinde francezilor. În 27 Ian. 1810 a fost prins de trupele italiene și dus la Mantua, unde la porunca directă a lui Napoleon a fost condamnat la moarte prin glonț. În dimineața zilei de 20 Februar 1810 și-a făcut ultima plimbare, pînă pe bastiunea dela *Porta-Ceres*, unde refuză să îngenunche și să i-se lege ochii comandînd el însuși »foc«. Abia după a treisprezecea împușcătură a căzut grămadă. Corpul său a fost îngropat în grădina preotului citadelei de unde a fost, după multă vreme, adus în cavoul anume pregătît în Innsbruck. La 1834 ca semn de cucernicia urmașilor, s'a ridicat lui Hofer un monument săpat în marmoră, ce veghiază și azi asupra trîiniciei muntenilor.

Și ca recunoștință pentru cea mai credincioasă slugă a casei de Habsburg, însuși bătrînul monarch, M. Sa Francisc Iosif a ținut să fie prezent la inaugurarea bustului, acestui erou al libertăților naționale, ridicat din incidentul aniversării centenare, de strănepoții recunoscători ai tirolezilor de altă dată.

Maiestatea Sa a plecat la Innsbruck unde a avut parte de deosebită satisfacție, aflînd poporul italian deopotrivă înfrățit la sărbătorirea centenară din munteie Isl. După serviciul divin președintele țării dr. Kathrein a salutat pe M. Sa în limba germană și italiană, reînoid alianța cu casa de Habsburg și prezentînd omagiile și credința nestrămutată a poporului tirolez. M. Sa a răspuns că își aduce aminte cu recunoștință de cei trecuți, cari au adus jefre de sînge pentru țară și tron și are cunoștință că jertfa de sine s'a moștenit și de urmașii cari de atâtea ori au probat aceasta în diferite războaie din urmă.

Deaci M. Sa a plecat la societatea de tir și pe urmă a vizitat azilul înființat pentru bătrîni și de aci sa'ntors la curte unde s'a dat un prînz de gală. După reprezentăția festivă ce s'a dat în teatru orașului M. Sa a plecat la Bregenz, unde a fost primit de autoritățile civile și militare în frunte cu un grup de fetițe îmbrăcate în port național, cari au oferit M. Sale buchete de floarea reginei. După ce a mulțumit locuitorilor pentru dragostea ce i-au arătat, Maiestatea Sa însoțit de senatorul orașului s'a retras în apartamentele Sale.

Cătră cetitori!

Adresăm un nou apel abonaților, cetitorilor și amicilor noștri, și îi rugăm cu toată insistența să binevoiască a-și reînoid abonaamentele, a-și achita restanțele și a îndemna și pe alții să aboneze.

Sunt atît de mari sacrificiile împreunate cu necesitățile unui organ de publicitate zilnic, încât e imposibil a le face față cu un stoc de abonați rău plătitori ori neglijenți.

Abonament nou deschidem:

pe un an . . . . . 24 cor.

» 1/2 » . . . . . 12 »

» 1/4 » . . . . . 6 »

Pentru lunile de vară, abonații noștri își pot schimba adresele, ziarul li-se va trimite unde vor, dacă ni-se aduce aceasta de cu vreme la cunoștință.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 31 August n. 1909.

— **Sfințirea bisericii din Târnova.** Duminica trecută s'a făcut serbarea sfințirii noii biserici din comuna Târnova (comitatul Arad). P. S. Sa episcopul Aradului, însoțit de protopopii Gh. Popovici, Vasile Beleşi, de diaconul Dr. Gh. Ciuhandu a fost întâmpinat la sosire de protopretorul Mladin și Vuculescu. La ușa bisericii a fost bineventat de preotul local. Actul sfințirii a avut loc cu multă ceremonie și evlavie, făcându-se slujba de 11 preoți în odăjdii. După sfințire P. S. Sa a hirotonit pe absolventul de teologie N. Jurma întru preot.

După sfințire s'a luat masa la preotul din loc. P. S. Sa a toastat pentru M. Sa împăratul. S'au rostit și alte toasturi. După masă imediat P. S. Sa a plecat la Siria spre a participa la înmormântarea doctorului I. T. Mera.

Ferirea tineretului slovacesc de cultura ungurească. Funtașii slovaci s'au pătruns de înfrînța dezastroasă a culturii ungurești și au înțeles că e datoria lor de a feri tineretul slovacesc de virusul ei. Deputații slovaci Skiciak și Blaho publică în ziarul *Ludove Noviny* un apel către șlovaci ca să-și trimită după puțină copiii la școlile din Bohemia. Grație asuprii ungurești, se știe că slovaci nu au nici un liceu slovacesc. Deputații slovaci zic însă că decât școlile ungurești, sunt de preferat școlile cehești. Cultura cehească e mai apropiată de cea slovacă și între limba cehească și slovacă e o deosebire de abea câteva cuvinte și forme dialectale. Școala cehească cultivă conștiința slavă și cea slovacă, dar cea ungurească o înăbușe și maghiarizează. Deputații slovaci desfășuiesc pe tinerii slovaci de a îmbrățișa cariera de preot și învățător, căci ele azi sunt la amănul episcopilor și a guvernului maghiarizator. Nu excesul de zel, agitator ci o politică națională bine cumpănită, zic ei, li fac să adreseze acest sfat tinerilor slovaci.

— **Necrolog.** Nazaria, ca mamă; Octaviu, inginer silvic în Văleni-de-Munte (România); Emilian, dr. Titu, medicul spitalului Bechet (România); Constanța, Clementina și Lucreția, ca frați și surori; Nicolau Mureșan, Andrei Coruș, Blanca și Nastasia, ca cumnați și cumnate; Florian, Horea, Virginia, Titu—Livia, Ana, Marcela, Victoria, Ionel, Lascar, Titu și Emilia, ca nepoți și nepoate precum și numeroși consăngeni și afini, cu inima îndurerată adică la cunoștință, cumcă neuitatul lor fiu, frate, cumnat, unchiu, consăngean și afin **Costantin Pop**, doctor în filozofie, profesor la școala comercială din Galați (România), după o activitate de 24 de ani pe terenul învățământului a încetat din viață în urma unei grele suferințe în 11/24 August a. c. la căminul părintesc din Rodna-veche, la orele 7 seara, în etate de 47 ani. Rămășițele pământești se vor înmormânta joi, 13/16 August a. c. la orele 2 d. a. în cimitirul din localitate. **Rodna-veche**, în 11/24 August 1909. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!

Economie.

Ceva la organizarea noastră economică financiară.

VI.

(Continuare).

În Anglia, unde reviziunile benevole există de timp așa de îndelungat, organizația de reviziune a ajuns la un nivel ca în nici o altă țară. De când cu criza din 1900 li-se impune societăților pe acții «auditul» din partea statului prin novela de acții care datează din același an, revăzută și perfecționată fiind din incidentul ultimei crize din 1907.

Auditorii sau inspectorii experți s'au aliat în organizațiuni puternice, punându-și de scop primo

loco a crește și nobilita forțe non plus ultra pentru reviziunile referitoare la contabilitate. Numai după un examen minuțios și scrupulos i-se dă revizorului titlul de «Chartered accountant», care în urma examenului prestat cu drept se poate privi de revizor expert și pe care te poți baza, având în el deplină încredere.

În urma dispozițiilor legale alege un inspector expert, respective «Chartered accountant». Alegerea se face din partea adunării generale, remarcând, că în Anglia dreptul minorităților e cu mult mai scutit prin lege, decât chiar și în Germania. Respectivul inspector expert dispune cum au să se facă contările, cum are să se compună bilanțul, să se prețuiască mărfurile, realitățile, valorile, etc. etc. Își îndeplinește funcția cu cea mai mare scrupulozitate, în urma cărui fapt singuraticii persoane îi este un scut sigur față de eventuale ilegalități ale comitetului de administrare. El nu numai că garantează în urma dispozițiilor dreptului civil pentru lucrările sale, ci se face culpabil chiar și în cazul când i-se poate dovedi, că a purces într'un mod sau formă inferioară decum ar fi știut purcede.

După dreptul englez *raportul de reviziune trebuie citit în adunarea generală* și trebuie pus ori când la dispoziția fiecărui acționar. Revizorul trebuie să declare expres în scris, că toate cărțile i-s'au pus la dispoziție, precum și că i-s'au dat toate informațiile și explicațiile cerute, asemenea că bilanțul examinat și revidat, conform raportului său, s'a compus după cea mai bună a sa părere.

În Germania se pledează cu insistență la reformarea sistemului actual de reviziune după metoda engleză, — cerând unii mai radicali necondiționat înființarea unui institut de reviziune de stat, în locul societăților existente actuale. Ultimele adeseori se plâng, că din cauza concurenței și în urma onorarelor minimale le este imposibil a angaja ca revizori tot poteri de prima forță, neescepționabile. De altă parte nu arareori se întâmplă, că un institut oarecare cere revidarea în timp relativ scurt, în decurs de 8 zile (sic!), în care restimp e imposibil a face o revizie temeinică și minuțioasă (sic!). În acest caz societatea de reviziune ar trebui să respingă revidarea. N'o face, căci doar din aceea trăiește și n'ar perde bucurios onorarele, din care cauză întreprinde și numai o revizie mai superficială. Și cine știe dacă timpul acela scurt nu se defigie intenționat din partea respectivului institut, care cere reviziunea, numai pentru a ajunge în posesiunea unui raport de reviziune făcut pe baza unei revizii superficiale? Acesta nu costă așa mult și scutește la tot cazul, — se cugetă în sine vre un comitet de supraveghiere, contra vreunui eventual proces de regres.

Unui revizor expert i-se recere pe lângă o școală comercială bună și cunoștințele necesare speciale de contabilitate, aritmetică, economie, finanțe, etc. etc. și un anumit talent comercial, — căci nu oricine este potrivit ca revizor neexcepționabil și demn de încredere. Simplu cu colacționarea, adaugerea și subtragerea n'au isprăvit mult, ori mai bine zis nimira. Lucrarea principală a revizorului constă în controlarea calculațiilor, a facturilor și borderourilor, a plasării raționale a capitalelor licvide disponibile, a mărfurilor din magazină și a materialului de escont nu numai din punctul acela de vedere, că există de fapt conform cifrelor indicate în scontro sau scadențar, ci că mărfurile nu sunt prea sus taxate, iar că în portofoliu nu sunt cambii dubioase, de altă parte, că atât mărfurile din magazină, cât și portofoliul cambial la bănci, sunt oare în raport just cu puterile proprii, — nu se folosește institutul prea-prea de reescont și dela ce institute, — nu forțează afacerite și curg acelea într'o alvie sănătoasă, etc. etc.

În Anglia revizorul se informează chiar și despre aceea, că este oare debitorul, care a comandat un post mai considerabil de marfă, demn de credit și că solvabil e respectivul în tot momentul, nu e prea angajat prin credite deschise și în alte părți, regulează punctual, nu e șicanator, etc., etc.

Atari controlări în parte ar fi necesare și foarte la loc și la noi, căci nu arareori se întâmplă, că institutele noastre iau credit de reescont peste măsură de mare din toate unghetele de unde nu mai pot căpăta, și plasează mijloacele destul de scump câștigate în afaceri, cari trec peste puterile lor. — Acoardă la singuraticii persoane cre-

dite enorme, cari nu numai, că nu și le mai văd încasate cu anii, dar ani în șir nu se amortizează din capital nici o singură coroană. — Deci se explică, că institute de reescont la cari mai de mult aveau institutele noastre condițiuni cât se poate de favorabile, cu timpul le au urcat etalonul, luând în considerare materialul «mobil» de care dispun.

Revizorii ar trebui să controleze la cambii mari, că oare debitorul respectiv nu e angajat și în altă parte, căci nu arareori se întâmplă, — ceea ce mi e cunoscut din praxă, — că cutare debitor e angajat la câte 3—4 bănci din jur tot cu sume considerabile, iar informându-te la ori-care dintre respectivele 3—4 institute, și se răspunde, că N. N. e om de omenie, cu stare bună, gazdă mare și că «e dator numai la institutul nostru cu . . . cor.» (sic!) Revizorul să facă abscierile necesare atât la realități, mobilii, cât și la portofoliul cambial. — Fiecare institut să-și creeze și rezerve latente, căci după ani buni, sub influința derutelor economice — financiare atât europene, cât și americane, pot urma în șir ani răi, precari. — Fiecare institut să și creeze, respective amplifice stocul de efecte cu hârtii de valoare *lombardabile* la Banca Austro-Ungară.

Brün, August 1909.

Virgiliu V. Bontescu.

Piața de bucate din Aradul nou.

31 August 1909.

Prețurile azi au fost înfrînute nu atât de schimbările timpului cât de cerere și de ofertă. În urma alitudinii rezervate a morilor tendința a slăbit și prețurile au scăzut.

S'a vândut azi:

grâu 3500 mm.	12.80—13.10
cucuruz 109 mm.	7.90—7.30
orz 300 mm.	6.60—6.70
ovăs 200 mm.	6.90—7.00
secară 300 mm.	8.80—9.00

Prețurile azurii socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 31 August 1909.

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70	fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 15—28 » 60 »	
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »	
Bănățănesc — — — — —	28 » 55—28 » 95 »	
De Bacica — — — — —	28 » 55—28 » 95 »	
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 50—19 » 65 »	
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 30—19 » 50 »	
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	15 » 20—15 » 60 »	
Ovăs de calitate I. — — — — —	15 » 50—15 » 80 »	
Ovăs de calitate a II. — — — — —	15 » —15 » 40 »	
Cucuruz — — — — —	15 » 50—15 » 70 »	

Poșta administrației.

Alexandru Nica, Almaș. Am primit 12 cor. abonament până la 1 Ian. 1910.
L. J., Zăbrani. E la Lugoj.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

«Tribuna» Institut tipografic, Nichin și cons.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, 1 oră și jum. depărtare dela Viena în regiune romanitică și sănătoasă.

Posta și Telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Cărți de școală.

Se aduce la cunoștința dnilor profesori și învățători că, gramaticile scrise de fiertatul Dr. Petran, cărți aprobate de ven. Consistoriul înaltul Guvern, sunt de a se căpăta și mai departe la dna Văd. A. Dr. Petran, Arad, str. Izár Vilmos 4. — Prețurile sunt:
 Gramatica rom. partea I. Etimologia pentru școlile secundare 2 cor.
 Gramatica rom. partea II. Sintaxa 1 și 50. cor.
 Gramatica rom. partea I. pentru școlile primare 30 fil.
 Gramatica rom. partea II. pentru școlile primare 60 fil.
 Rabat de 20%.

Ministerul Finanțelor.
 Direcțiunea Contabilității Generale a
 Statului și a Datoriei Publice.
 Datoria Publică.

Nr. 65135. 4 August 1909.

Publicațiune.

A 31-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% internă din 1894 împrumutul de 6.500.000 lei se va efectua în ziua de 1/14 Septembrie 1909 la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 44.000 în proporția următoare:

4 titluri de câte	5.000 Lei	20.000
48 » » » »	500 »	24.500

52 titluri pentru o valoare nominală de Lei 44.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen. și a Datoriei Publ.
S. Quintescu.

ANUNȚ.

Se află de vânzare

un motor de gaz

cu putere de 2 PH. și cu transmisiune. Motorul e folosit de 2 ani, dar funcționează foarte bine. — Doritorii să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Lemne de foc

ieftine, din fag, de clasa I-ă și de clasa II-a se află spre vânzare cu vagonul la

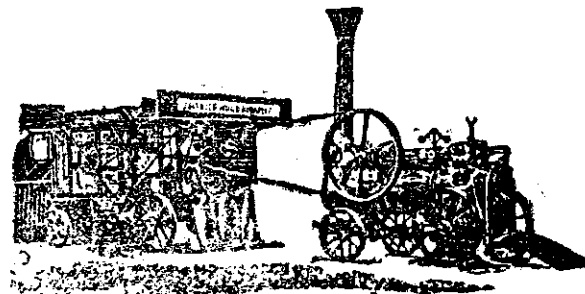
Teodor Stan,
Alvácza.

DEBRECZENI LAJOS

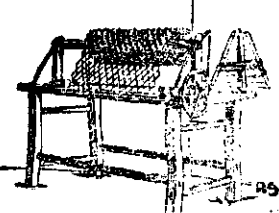
reparator de mașini

Oradea-mare — Nagyvárad

— Kolozsvári ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare mánate cu aburi, gaz, petrolu, benzin, oleu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plătere favorabile.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comuncle, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele raele.

— Primlucrător mijlocesc. —

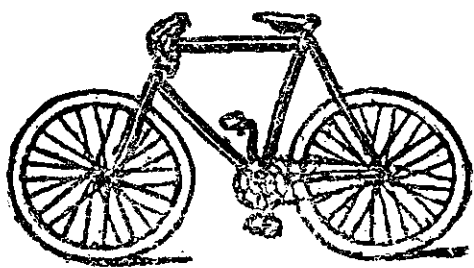
Recomand și mașini pentru împletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

In atențiunea bicicliștilor!

Cea mai ieftină sursă de cumpărat:

Bicicleta engleză, ajustată complet, cu garanția de 2 ani . . . . . Cor. 90—
 gami din lăuntru " 250
 " " afară " 450
 1 păr. pedale engl. " 4—

Totfelul de părți pentru biciclete cu prețurile cele mai moderate. Mare magazin de gramofoane și plăci.

KATZKY ANTAL, mehanic

— TIMIȘOARA - CETATE, Jenőherczeg - utca. —

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 692.

In atelierul meu de instrumente muzicale

în Chichinda mare (Nagy Kikinda) str. Sándor-Főherczeg

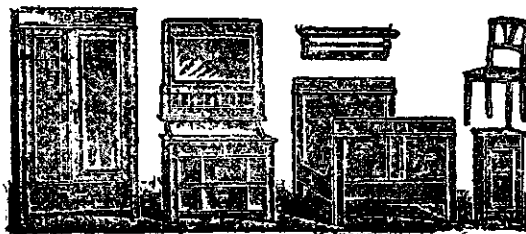
provăzut cu puteri de muncă speciale se repară tot felul de instrumente muzicale în mod special cu prețuri nemaipomenit de ieftine. Țin în depozit totfelul de violine fabricația cea mai bună, tambure, harmonice și gramofoane, precum și plăci de gramofoane. Apoi tot felul de părți de instrumente.

La comande din provincie se face lucrul cu îngrijire sub supravegherea mea.

Cu deosebită stimă:

ELEMEN ANTAL

liferant de instr. muzicale.

Fond. la 1895.

Fond. la 1895.

DEO ADJUVANTE!

Imrek Károly

măsar pentru zidiri și mobile

Oradea-mare (Nagyvárad) Szaniszló-utca 46.

Aduc la cunoștința on. public din Oradea-mare și comit. Bihorului, că primesc pregătirea a totfelul de

lucrări pentru zidiri și mobile

din bransa mea, pe cari le pregătesc cu cea mai mare conștiințiositate și cu gust conform cerințelor moderne, în orice culoare și formă cu prețuri moderate. — Străformez totfelul de mobile, repar, lustruiesc și oblesc cu specialitate. — Primesc ajustarea și repararea mánăstirilor, institutelor, școalelor, societăților și reuniunilor economice cu prețuri moderate.

Locuința și atelierul se află în str. Szaniszló 46. — Copii onești se primesc ca ucenici.

La dorință mă prezint atât în loc cât și în provincie.

Decorat cu medalie de Argint la Expoziția Română, București 1906.

Onorat Cler român!

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului Cler Român că, la cererea mai multor domni preoți, cari din inimă curată doresc sprijinirea meseriașilor români, mi-am provăzut subscrisul, depozitul meu cu tot felul de

• Pălării Preotești •

pe cari la comandă, le trimet ori și unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. In deosebi recomand modelul nou de pălării de mătase (păroase) făcut de mine după gustul dlui Dr. Miron E. Cristea, care model prinde bine ori-ce față. Cu permisiunea Domniei Sale l-am și numit

„Model Dr. Cristea“.

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fiecărui Domn preot acest drăgălaș model.

Tot odată fac cunost Onor. Cler Român, că acest adevăratul „Model Dr. Cristea“ numai la mine se poate procura, căci nici nu le este permis la alte firme al face acest model ci numai mie singur, cumpărând dela alte firme străine aceste pălării va fi numai imitații atât în calitate cât și în format. **Prețul 9 cor. 40 fl.**

Pălării preotești linse calitate fină **7 cor.** Cutia și porto 1 cor. 20 fl., trimit ori și unde cu rambursă sau primind banii înainte, neconvenindu-i vreunui domn preot, pălăria primită se poate înapoia, și momentan restitui paralele.

Fesuri preotești pentru iarnă, prețul **5 cor.**

In speranță că onor. Cler Român va da sprijinul cuvenit unicului pălărier român, și va cumpăra mai bucuros dela firmă română ca dela firme străine, semnez

Cu deosebită stimă.

A. Meșotă,

pălărier român.

Brasov, str. Orfană 3,

Sănătate!

Putere!

Fac cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

aparatur galvanic-electric.

Acest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

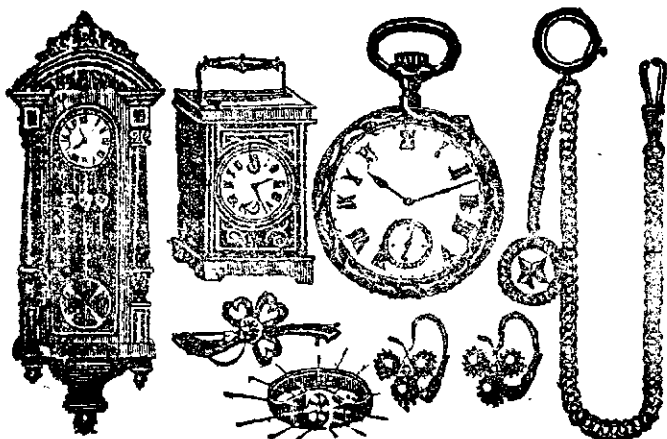
Prețul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întrebuințare **55 cor.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicații și informațiuni servește

H. Süßmann orologier și reparator de aparatur electrice contra — slăbirei corporale. —

Sibiu (Nagyszeben) Reisporgasse Nr. 27.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articlii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

JOHANN BARTHEL
sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare
BRASOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Fa e cu prețuri moderate:
iconostasuri, altare amvoane, jertfelnicuri

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertfelnicelor și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu concursul pictorilor renumiți pentru pictarea iconelor, precum și tot felul de aurituri.

IOAN I. CREȚU
arhitect și lăcătuș
Timișoara-Fabric
Fă-utca 10.

Primește orice lucrări cu fier pentru zidiri, precum și barlece pentru trepte și balcoane, gratii pentru porți, schelete pentru ferestri, garduri pentru morminte și vetre de fier cu prețuri moderate.

RICHTER și ZEPENEU
pietrari
BISERICA-ALBĂ — VĂRȘET
Szászky-ut 112. Ferencz József-ier 2

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele moderne

monumente mormântiale de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatră proprie totfelul de lucruri de bransa pictrăriei. Depozit de pietrii de hotar

Fondată în 1885. Fondată în 1885.

Peterka Lajos
abrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budap esta 'Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Prăvălia: V., strada Váczi nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.